

Tractatus De Magis, Veneficis Et Lamiis, Deque His Recte Cognoscendis Et Pveniendis

Propter Varias & controversas de hac quaestione hominum sententias,
vtilissimus & cunctis ad Rerumpublicarum gubernacula sedentibus
maxime necessarius ... in tres libros distributus

De Lamiis

Gödelmann, Johann Georg

Francofurti, 1591

VD16 G 2487

Capvt IIII. An Lamiæ scopis vel baculis infidentes per aërem volitare
possint.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-61523](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-61523)

cuius sunt carnifices, in probandis & castigandis hominibus, obseruare voluit. Volucris vt in aëre volent iniunctū, aquarum hospitium piscibus commissum.

*Non verò vt celeres pascantur in aethere cerui
Aut freta destituant nudos in littore pisces,
Siue pererratis amborum finibus exul
Aut Ararim Parthus bibat, aut Germania Tygrim.*

CAPVT IIII.

AN LAMIAE SCOPIS VEL BACVLIS INSIDENTES PER AEREM volitare possint.

Summæ.

- 1 *Ad Lamiarum potentiam refertur, quòd possint, per Caminum in aërem transuolare.*
- 2 *Lamiarum conuentus iuxta quorundam sententiam in monte Bloctberg.*
- 3 *Lamiarum operationes non esse fabulas aut somnia, plurimi eruditi credunt.*
- 4 *Lamiarum extortæ confessiones inter se congruunt.*
- 5 *Lamijs prohibetur à Diabolo signo crucis se munire, aut nomen Domini proferre.*
- 6 *Bodini verba de comitijs Lamiarum.*
- 7 *Lamiæ iuxta Paracelsum sæpè turmatim proficiscuntur.*
- 8 *Baiulatio Lamiarum quomodo fiat in aëre Paracelso.*
- 9 *Lamiarum amasij à Paracelso ascendentes dicti.*
- 10 *Lamiæ vt plumæ in aëre feruntur.*
- 11 *Vnguentum Lamias volatiles reddit iuxta Paracelsum.*

- 12 Ioachimi Camerarij verba de commessationibus, tripudijs & choreis Lamiarum.
- 13 Exemplum Christi, quod is iuxta quorundam sententiam corporaliter à tentatore Diabolo super pinnaculum templi subductus sit.
- 14 Lamiarum baiulatio in aëre nullis criticis confirmata.
- 15 Somnia esse & fabulas, Lamiarum operationes.
- 16 Campus Elyseus.
- 17 Quatuor hominum genera præter Adami posteros, in singulis Elementis vnum finxit Paracelsus.
- 18 Paracelsus dubitat, vtrum Adami posterum vel in elementis habitantes homines salventur.
- 19 Melusina Gallicanum monstrum.
- 20 Danheuseri fabula in monte Veneris.
- 21 Lamiae virtute vnguenti in profundum somnum incidunt.
- 22 Ioannis Baptistæ Porta Neapolitani verba de Lamiarum vnguento.
- 23 Historia duæ memorabiles.
- 24 Quomodo vim imaginatiuam vitiet Diabolus.
- 25 Homo sapiens in somnia concipit de futuris contingentibus.
- 26 Verba Decreti 26. q. 5.
- 27 Historia ex vita S. Germani.
- 28 Lutheri verba.
- 29 Philippi Melanthonis verba.
- 30 Abbatis Tritemij verba.
- 31 Verba IC. Vdalrici Molitoris.
- 32 Alciati verba.
- 33 Pauli Grillandi verba.
- 34 Ioannis Fichardi verba.
- 35 Martini Biermanni verba.
- 36 Diabolus suos Magos in altum tollere potest.
- 37 Historia de Apolonio Thyaneo.

- 38 *Historia de Ioanne Fausto.*
 39 *Incredibile est Lamias per angustum foramen scopis insidentes in
 aërem transuolare.*
 40 *Corpus physicum non nisi per iusta spacia ferri, nec eodem tempo-
 re diuersis in locis existere potest.*
 41 *Consultum non est pijs inquirere quomodo Christum Diabolus
 sustulerit.*
 42 *Verba D. Martini Buceris,*
 43 *Verba Augustini Marlorati.*
 44 *Coquus Lamiarum combustus.*
 45 *Verba Augustini Lerchemers.*
 46 *Lamia cum sunt illuxæ, illarum quoque confessiones sunt erro-
 neæ.*
 47 *Historia de Ariolo quodam.*

AD Lamiarum potētiam quoq; refertur, quòd perunctæ certis quibusdam vnguentis, vtpote cati alicuius aut lupi adipe, & lacte asinino & nescio quibus alijs, possint extra ædes suas scopis & baculis insidentes per caminum aut aliud angustum foramen per aërem volitare, & sic de loco ad locum alium transferri, vbi
 2 conuiuia alijsq; ludos cum Diabolis celebrent. Peruulgata enim fama est, Lamias totius Germaniæ certis vnguentis illitas, noctu Calend. Maij in montem Bructerorum vulgò **Blocksb**
berg / & Newberg / partim à familiaribus suis dæmonibus & amasijs, qui præstigiosam formam hirci, porci, vituli & similis animalis induunt, breuissimo temporis spacio baiulari, partim furca, baculo, alioue instrumento vehi, & deinde noctem totam ludis, iocis, commessationibus & choreis, cum amasijs
 3 is consumere. Plurimi eruditi & doctissimi viri vt Bodinus, Ioachimus Camerarius, Danæus, Scribonius, Franciscus Ioël, alijque talia reuera fieri, & Lamij contingere posse constanter
 affe-

affeuerant, nihilq; absurditatis habere dicunt, cum & Magos
 quosdam pallijs suis ad longinquos locos per aërem illæfos de-
 latos esse, historiæ attestentur. Deinde hanc quoq; causam ad- 4
 ferunt, quòd omnes Sagæ, quamuis diuersis in locis torturæ
 subiectæ sint, vno tamen ore omnes eadem confiteantur ad ex-
 tremum vsq; vitæ spiritum. Primùm enim omnium confessi-
 ones in descriptione loci, cum vera & reali Topographia mon-
 tis ipsius congruunt, nimirum montem altum esse & præru-
 ptum, & in vertice planiciem aliquam habere, arboribus densis
 coronatam. Secundò omnes idem dicunt de coquo Sagarum
 & ferculorum generibus, de archisponsa, de eis quæ in choreis
 labuntur, eoq; anno periculum combustionis eas subituras
 minantur. Deniq; omnes affirmant, cum à baiulis suis deferri 5
 debent, se præmoneri ne signo crucis se muniant, Deûe no-
 men inuocent, nullamq; vocem edant, aiunt quoque siquæ
 à suo amasio non inuitetur, eo anno huic mortis instare pe-
 riculum. Ioannes Bodinus de Dæmonoman. lib. 2. cap. 4. scri- 6
 bit: Comitijs Lamiatum præesse hircum ingentem, nigrum,
 adstantes ratione humana compellantem, in eius ambitum
 saltare omnes, tùm vnumquemque posteriores illius partes
 cum ardente candela osculari: hoc factò, hircum absumi igne,
 de cuius cinere singulos capere, vt eo bouem inimici necarent,
 huius ouem, illius equum, hunc hominem languore, illum
 morte afficerent: postremò Diabolum voce terribili hæc verba
 intonare, vlciscimini vos, aut mortē oppetitis: ita singulos ope
 Diaboli redire qua venerant. Et magnos sæpè choros earum 7
 esse, refert Paracelsus ad eò vt turmatim aliquando, militum
 instar, ex ordine super pagos, montes, conualles ferantur.
 Vulgus hunc chorum Lamiarum vocat, *das wütende Heer*. De 8
 earum aurigis seu baiulis idem Paracelsus in sua magna Philo.
 ita scribit: Sagarum amasij siue ascendentes, spiritus sunt, per se

quidem invisibiles, tactu tamen instar venti perceptibiles, & possunt fictitiam formam pro Sagarum voluntate recipere, & eos certis temporibus, locisq; cum suis Sagis convivia celebrare, & eas ad constitutum locum sine omni lésione convehere, non aliter quàm ventus validus plumam è terra sublatam in
 10 aère circumfert, donec in certum locum deponat. Theophrastum seqtur Scribonius in sua Physiologia fol. mihi 65. vbi scribit: Dæmones si voluerint Sagas quasdam cæteris adesse, eas deducunt ad locum vbi congregatio illarum futura sit, siue per caminum, siue alia quacunq; via, flantes nimirum post tergora Sagarum. Quemadmodum ventus spirans plumam à terra eleuat in altum & ante se, donec eò loci veniat, in quo steterit.
 11 Haëtenus Scribonius. Paracelsus in sua magna Philosophia & occulta Philos. tale vnguentum Lamias ex carne recens natorum infantium in pulmenti formam coctum, & cum herbis somniferis, quales sunt Papauer, Solanum, cicuta, & c. conficere docet, quo si se inunxerint, & hæc verba pronunciarint, *Oben auß/vnd nirgent an/* confestim eas per caminos & exigua foramina fenestrarum aut parietum, ope Diaboli auolare. Verum minimè credibile est, huic soporifero, foedo & horribili vnguento tantam inesse vim, vt volatiles ex eius inunctione reddantur Sagæ, sed illud ipsum est tantummodò Sacramentum Dæmonum, per quod suas præstigias exequuntur. Doctissimus Germaniæ nostræ Plato, Ioachimus Camerarius in Proœmio Plutarchi de defectu oraculorum fol. 332. scribit: De epulis quidem lautiss. collatis & appositis, non fingi quæ nunc quoque memorantur, prouerbiū etiam testari possit, Pasetis dimidium obuli, quod assis fermè erit pretium. Habui notos homines, neque leues & non indoctos, qui affirmabant, se audisse secum colloquentes disertè, eos, quos tunc interuallo multorum millium pass. abesse certò scirent. Pròditum etiam scriptis veterum, & narrationum multorum nostris temporibus

bus cognitum est, fremitus, strepitus, sonos tam letos quam tristes, Musicas etiam Symphonias & Cytharæ modos, apparente nemine vsquam, venationesque in syluis auditas, obiectos etiam errores, & exercitus visos monstrosos constat. Ad quæ antiquitas Satyrorum & Faunorum appellationes accomodauit. Et paulò ante scribit: Compertum est, quendam nocte lanium, qui sunt ferociores pleriq; & audaciores, iter per nemus quoddam facientem, audisse intra arbuſta colloquia quædam lasciuia plena cum risu & iocis. Ibi ille, quemadmodum ipse postea recitauit, primùm consistere, deinde accedere propius atque introspicere, & tandem etiam introire. Tùm verò subito euauisse conspectas ab ipso humanas species virorum & mulierum, relictis mensis extractis, cum poculis & cæteris vasis epulorum & vini, in quibus & scyphi argentei viserentur: Non voluisse autem se ita simpliciter discedere dixit, & venisse in mentem sibi aliquid de ea copia, quæ ante oculos versaretur, esse auferendum. Sublatis igitur scyphis duobus, ita tùm abijisse. Manè verò ad magistratum oppidi sui scyphos eos detulisse, & quomodo illi ad se peruenissent, demonstrasse. Magistratus signa agnouit eorum, qui in consilio publico conuenire deberent. Accersit igitur eos, & scyphos cognoscere iubet, si ipsorum sint. Agnoscunt & suos esse aiunt, & mirati quid de ijs factum sit. Iubet ergò domum eos ire & videre, nunquid suos fortè apud se reperiant. Eunt, non inueniunt. Redeunt & creptos sibi esse indicant. Ita mulieribus ipsorum in suspicionem venientibus, comprehensæ illæ, & indicato sodalicio precipuarum in eo oppido foeminatum, mirificæ res & incredibilia facinora exquisita cognitæque fuerunt. Idem aliquando post lanium, cùm idem nemus sub vesperam fortè equo vetus transiret, & ad illum locum à se dudum disturbatæ societatis peruenisset, obuiam se habuisse narrauit, equitem terribili specie, & impetum stricto gladio in se fecisse, cum quo, nam

& se suum gladium eduxisse, fermè dimidiam noctis dimican-
do consumpsisse. Fuisse autem eam defatigationem suam, vt
postridiè decumbens multis diebus in morbo lecto affixus iacuerit. Vidi arborem magnam & ramis densam, sed planè aridam ante oppidum, cuius in hac mentione nomen ponere non est visum, in qua conuenisse tale Sodalitium, comprehensæ in maleficio quædam indicassent. Iam suam aliquas Sagas formam in animalis alterius figuram mutasse, vt verbi
13 causa, felis, traditum scimus. Hucusque Camerarius. Et denique prædicti plerique omnes ad stabiliendam eorum opinionem, exemplum Christi adferunt, quòd is à tentatore Diabolo corporaliter ex deserto super pinnaculum templi Hierosoly-
14 mitani, & inde in verticem excelsi montis subductus sit. Cùm autem hæc de corporali volatu & baiulatione Lamiarum in ære, & commestationibus cum suis Dæmonibus, nocturnisque tripudijs, nullis critirijs, siue normis certitudinum, notitijs videlicet communibus, vniuersali experientia, Syllogismi bonæ consequutione, vel verbo Dei expresso (sine quibus mens hu-
15 mana nullis asseuerationibus credit) sint confirmata. Maior pars Theologorum, Iurisconsultorum, Medicorū & Philosophorum statuit, hæc omnia figmenta, & prodigiosas ac aniles fabulas esse, similes fabulis Vergilianis de ijs, quæ in campo Elyseo geruntur, & non minùs absurda, quàm sunt ea, quæ nugacissimus Paracelsus in sua occulta & ad Athenienses philosophia, de Nymphis, Syluis, Dryadibus, Euestris, Melusina, monte Veneris, in quo Danhuserus cum Venere habitârit, nugatur, & pro veris asserit, statuuntque post inunctionem eas in profundum somnum incidere, & à Diabolo forti quadam
16 imaginatione phantasijs eiusmodi occupari. Venusta fabula de locis inferorum, de animabus ex hac vita ereptis, eorumque tormentis & lætitijs beatorum extat apud Vergil. 6. Aeneid. Vnde

Vnde Pontificij suum purgatorium extruxerunt. Paracelsus 17
 Dei & hominum irrisor suis blasphemis & monstrosis fabulis
 quæ in philosoph. ad Athenien. de Syluis & Nymphis scribit,
 ipsum Vergil. longissimè superat. Is siquidem pro veritate con-
 stanter asseuerat Deum præter homines Adami posteros, alia
 quatuor hominum genera, ratione, carne & ossibus prædita,
 creasse, eosq; in singulis elementis habitandos collocasse, in
 quibus singuli suam haberent Rempubliam & ex negotiatio-
 ne ac laboribus victum & amictum sibi comparare, & eos ho-
 mines qui in terræ visceribus habitant, vocat pigmeos & Gno-
 mos, qui in aquis Nymphas & Vndenas, qui in aëre Sylphos &
 Melufinas, quos solos cum hominibus Adami posteris com-
 mercium habere, & ex mutua commissione liberos generare,
 nugatur. Qui in igne sunt, Vulcanos appellat. Addit quoque 18
 blasphemus ore adhuc incertum esse cuius generi hominum
 vera fides in Deum sit data, & via ad salutem patefacta. Melusi. 19
 na Gallicanum fuit monstrum in forma venustissimæ mulie-
 ris, eius fabula extat in libello Germanico ex Gallica lingua
 translato, quam Paracelsus non fabulam, sed verissimam hi-
 storiam esse, nugatur. De Danhuseri fabula in monte Italia 20
 cum Venere per integrum annum commorantis, extat quoq;
 vetus cantilena Germanica, quam & ipsam Paracelsus pro ve-
 ro asseuerat, quæ sanè Paracelsi nugæ prodigiosæ, non argu-
 mentis sed flagris erant refutandæ. Sed ad institutum redeo.
 Dixit Lamias virtute vnguenti in profundum somnum inci- 21
 dere, & Diabolum in somno earum imaginationi talia phan-
 tasmata, de volatu, choreis, imprimere, & in tali phantasma-
 te eas donec euigilent detinere, corpore interim in lecto aut cu-
 bili quiescente. Suppeditat enim illis fraudulentus ille magister
 naturalia quædam pharmaca, quibus ubi se inunxerit cōfricue-
 rintq; per fornacem mox se evolaturas ac per aërem lōgè lateq;
 auagaturas ad tripudia, dulcissima symposia, concubitus, & gra-
 tissima.

tissima rerum spectacula, cōfidant: q̄ tamen per insomnia ipsis
 ingerit mille artifex, vbi ab inunctione somniferi omninò vn-
 guenti, in profundissimum lethargicumq̄; somnum delabun-
 22 tur insciã, vt VVierus cap. 11. de Lamijs scriptum reliquit. Et hæc
 ne somnia videantur, libuit adducere, quid solertissimus occul-
 tarum causarum indagator Ioannes Baptista Porta Neapolita-
 nus lib. 2. cap. 26. Magiã naturalis, siue de miraculis rerum natu-
 ralium, scribit: Adeò, dira, inquiens, cupido hominum mentes
 inuasit, vt quæ natura mortalium commoditati elargita est, ab-
 utantur, vt multis horum simul coaceruatis componant La-
 miarum vnguenta: quæ quanquam ipsæ superstitionis pluri-
 mum admiscant, naturali tamen vi euenire patet intuenti:
 quæq̄; ab eis acceperim, referam. Puerorum pinguedinem ahe-
 neo vase decoquendo ex aqua capiunt, inspissando quod ex eli-
 xatione vltimum nouissimumq̄; subsidet. Inde condunt, con-
 tinuoq̄; inseruiunt vsui: cum hac immiscant eleoselinū, aconit-
 um, frondes populneas, & fuliginem. Vel aliter sic: Sion, aco-
 rum vulgare, pentaphyllon, vespertilionis sanguinem, sola-
 num somniferum, & oleum (etsi diuersa commiscant, ab ijs pa-
 rum dissidebunt) simul conficiunt, partes omnes perungunt,
 eas antea perfricando vt rubescant, & reuocetur calor, rarumq̄;
 fiat quod erat frigore concretum. Vt relaxetur caro, aperian-
 turq̄; pori, adipem adiungunt, vel oleum ipsius vicem subiens,
 vt succorum vis intrò descendat, & fiat potior vegetiorq̄; id ef-
 fe in causã, non dubium reor. Sic non illuni nocte per aëra de-
 ferri videntur ad conuiuia, sonos, tripudia, & formosorum iu-
 uenum concubitus, quos maximè exoptant: tanta est imagina-
 tionis vis, impressionum habitus, vt ferè cerebri pars ea quæ
 memoratiua dicitur, huiusmodi sit plena: quumq̄; valdè sint
 ipsæ ad credendum naturæ pronitate faciles, sic impressiones
 capessunt, vt spiritus immutentur, nihil nocte dieq̄; aliud cogi-
 tantes: & ad hoc adiuuantur, quum non vescantur nisi betis, ra-
 dicibus,

dicibus, castaneis & leguminibus. Dum hæc pensiculatiùs 24
perquirendo operam nauarem (ancipiti enim immorabar iu-
dicio) incidit mihi in manus Vetula quædam (quas à strigis,
avis nocturnæ similitudine, striges vocant, quæque puerulo-
rum sanguinem è cunis absorbent) spontè pollicita, breuis mi-
hi temporis spacio allaturam responsa: iubet omnes forâs egre-
di, qui mecum acciti erant testes, spolijsque nudata, tota se vn-
guento valdè perfricuit, nobis è portè rimulis conspicua: sic so-
poriferorum vi succorum cecidit, profundòque occubuit so-
mno. Fores ipsi patefacimus, multum vapulat: tantaque vis
soporis fuit, vt sensum eriperet. Ad locum forâs redimus. Iam
medelæ vires fatiscunt flaccescuntq;. A somno sevocata, mul-
ta incipit fari deliria, se maria montesque transmeasse, falsa de-
promens responsa. Negamus, instat: liuorem ostendimus, per-
tinaciter resistit magis. Hucusq; Ioannes Baptista. Simile ex-
emplum, in Ducatu Megapolensi ante annos non ita multos
accidisse viri fide digni referunt. Mulier quædam Megapolita-
no cuidam nobili diu & fideliter inseruiens, à Veneficis paulò
post concrematis, fortilegij accusata est, & quòd aliquoties cum
ipsis in monte Bructerorum fuerit. Id Dominus qui alioquin
fœminam propter sedulam rei domesticæ administrationem
amabat, ægrè primùm tulit. Post vix adduci potuit, idem vt cre-
deret. Tandè cum famulam ea de re alloqueretur, respondit
stolida. Confessionem de migratione in montem Bructerorū
veram esse, imò sequente nocte necessariò cum reliquis eò ipsi
transuolandum esse. Nobilis noctu adiunctis sibi pastore & do-
mesticis mulierem diligentissimè in conclauis custodit, explo-
raturus vtrum transuolare velit. Sed ecce: Postquam vnguen-
tis corpus suum illeuit, in profundum somnum ita incidit, vt
nec illa nocte nec sequente die excitari potuerit. Altero autem
mane interrogata, respondit, se in montis Bructerorum conuē-
tu cum reliquis Veneficis reuera fuisse, nec aliud sibi persuaderi

F

stolida

24. stolidi passiva est. Cùm itaque actiones seu passiones Lamiarum similes sint furiosis, idem de illis quod de furiosis dici potest. Dæmones enim consecuti potestatem, diuina permissione, species eiusmodi formandi, & eas in animales spiritus imprimendi, talibus formis ostendunt personas modò lætas, edendo, bibendo, saltando, canendo, Venerem exercendo : modò tristes, quæ nihil non mali fabricent vel patiantur : modò humanas, modò bestiales, modò opprimentes, modò volantes, & animæ sensus ijs infigitur tanquam rebus ipsis. Vt rectè VVier^o

25. de Lamijs c. 10. scribit. Et quod miretur aliquis, de futuris verè deinceps contingentibus homo insomniis sæpissimè concipit. Multa enim sic audiri, multa dici videntur. Cuius illustre exemplum est apud Ciceronem lib. 1. de diuinat. de duobus Arcadibus amicis qui cùm iter facientes Magaram venissent : alter ad cauponem, alter ad hospitè diuertit. Et huic q̄ in hospitio erat, concubina nocte visum fuit in insomnijs, alterū orare vt subueniret, q̄ sibi interitus à caupone pararetur : idq̄; cùm p̄ nihilo haberet, alter denuò idē rogare visus est, vt quoniā sibi viuo nō subuenisset, mortem suam ne inultā esse pateretur, se interfectū in plaustrum infra stercus à caupone coniectum esse, & c. Manè igitur, vt admonit^o erat, surgens bubulco ad portam præsto fuit, quærens qd̄ in plastro esset, mortuum eruit : bubulcus perterritus aufugit. Caupo re patefacta pœnas dedit. En imaginatio nem nocturnam & somnium Arcadis de familiari suo verissimum. Similiter etiam Simonides, vt idem Cicero refert, cùm ignotum quendam proiectū mortuum vidisset, eumq̄; humanisset, haberetq̄; in animo nauem conscendere : moneri visus est in somno ne faceret, ab eo quem sepultura affecerat : si enim nauigasset, eum naufragio esse periturum. Redijt itaq̄; perierūt ceteri, qui tūm nauigassent. Ita sæpè animus hominis in somno præsentia cernit, futura prævidet, meminit præteritorū. Vt Scri-

26. bonius in sua Sagarum Physiologia scribit. Quod autem eius :
modi

modi Lamia & malefica non transferantur localiter ad ea loca in quibus se fuisse dicunt, sed phantasticè tantùm, illusionè dæmonum, iam olim in concilio Aquirensi est decisum, vt referatur in c. Epif. 26. q. 5. vbi inter alia dicitur. Quapropter sacerdotes pecclesias sibi commissas, populo Dei omni instantia prædicare debent, vt nouerint hæc omninò falsa esse, & nò à diuino, sed à maligno spiritu talia phantasmata mentibus fidelium irrogari arbitramur: siquidem ipse Satan, qui transfiguratur se in angelum lucis, cùm mentem cuiuscunque mulieris ceperit, & hanc per infidelitatem sibi subiugauerit, illicò transformatur se in diuersarum species personarum, atq; similitudines, & mentem quæ captiuatam tenet, in somnis deludens, modò læta, modò tristitia, modò cognita, modò incognita personas ostendens, per quæq; deuia deducit, & cùm solus spiritus hoc patitur, infidelis hoc non in animo, sed in corpore evenire opinatur. Quis enim in somnijs & nocturnis visionibus non extra seipsum deducitur, & multa videt dormiendo, quæ nunquam vigilando viderat? Quis verò tam stultus & hebes sit, quæ hæc omnia, quæ in solo spiritu fiunt, etiam in corpore accidere arbitretur? Cùm Ezech. Prophe. visiones Dñi in spiritu, non in corpore vidit & audiuit, sicut ipse statim inquit. Fui in spiritu. Et Paulus nò audet dicere, se raptum in corpore &c. His procul dubio de causis beatus Germanus existimauit fieri non posse, vt mulieres nocte simul in caupona essent, & mariti lateribus accubarent. Legitur enim in eius vita, quod cùm nocte quadam in diuersorio mensa iterum à cœna sterneretur, admirans inquisierit ab hospitibus, cui cœna pararetur? eiq; responsum sit, bonis illis viris ac foeminis quæ nocte vagantur. Itaque sanctus vigilare statuit, & ecce multitudinem ad mensam, virorum ac mulierum venientem: quibus ille mandans ne abirent, tota familia excitata quæsiuit, num quæ ex ijs cognoscerent? His omnes vicinos ac vicinas esse dicentibus, singulorum adibus perscrutatis, omnes in suis lectulis decubentes inuenit. Itaque statim omnes adiurauit:

- 28 raut: qui se Dæmones esse confessi sunt. In eadem quoque sententia fuit D. Lutherus: Nam cùm aliquando coniunx sua ipsi referret à Diabolo puerperam in aërem sublatam fuisse, respondit in hæc verba: *Es hat der Brawen also gedaucht/ als si säre sie der Teuffelinn die Lufft / dann er machet die Leuthe schlafs sendt / welches er auch leichtlichen thun kan / vnnnd machet Gausckelwerck ihnen vor den Augen / darmit sie spielen so lang sie erwachen.*
- 29 Philippus Melanthon in libello suo de anima: Quartum genus somniorum est diabolicum, vt cùm Veneficæ videntur sibi interesse conuiujs, ac ludis, cùm sæpè compertum sit eas nusquam abijisse sed dormientes gestu & clamore somnia
- 30 conuiuiorum & saltationum significasse. Ioannes Tritemius in tractatu de Maleficis: Diaboli noctibus aliquando demontibus turmatim egrediuntur, mirādas stupendasq; in campis ducunt choreas, & quasi vnius ducis metuentes imperium, subito euanescent ad signum, & ad sua diuerticula reuertuntur. Interdum nolarum inter eos auditur sonitus, & se nonnunquā spiritus esse hominum, vita defunctorum mentiuntur. Nihil magis quærunt quàm metum hominum & admirationem.
- 31 Vlricus Molitor Constantiensis V. I. Doctor & Professor Papiensis in dialogo suo de Lamijs & Pythonicis mulieribus. Tertia determinatio est, quòd Diabolus permittente diuina clementia, ob incredulitatem hominum, vel aliam causam, possit perstringere oculos, aliósque sensus hominum obstruere: ita vt homines credant se alicubi esse, vbi tamen non sunt, vel videre id quod in se tale non est, vel apparere aliter quàm sit.
- 32 Recenset etiam D. Alciatus Iurisconsultus doctissimus libro octauo. Parergon iuris cap. 22. Hæreticæ prauitatis, vt vocāt, inquisitorem in subalpinis vallibus, aduersus hæreticas mulieres, quas veteres Lamias, nos strigas vocamus, inquisuisse, & supra centum flammis consumpsisse: quotidieq; ceu noua holocausta alias super alias Vulcano obtulisse, è quibus non paucæ hel-

cæ helleboro potius quàm igne purgandæ videbantur : donec
 rustici arreptis armis vim illam inhiherent, & negotium ad Epi-
 scopi iudicium deferrent. Et post: Et quamuis aliqui ex mari-
 tis, magnæ fidei homines asseuerarent, eo potissimum tempe-
 re, quo illæ in ludo & choreis, sub Tellina arbore fuisse dicebã-
 tur, se exploratum habere, in lecto potius secum fuisse : tamen
 respondebatur, non illas, sed cacodæmonem potius, vxoris for-
 ma assumpta marito illulisse. Atque ego replicabam : cur non
 potius cacodæmonem cum suis dæmonibus, illam verò cum
 marito fuisse præsumis? cur verum corpus in ficto lusu, phan-
 tasticum in vero lecto comminisceris? quid hîc opus est vsque
 ad eò augere miracula, & non tam Theologum quàm *τελεσι-
 λογον* agere, sæuiorémque partem in poenis eligere? Constabat
 ex illis actis, semel in eo ludicro per quandam mulierculam no-
 mine Iesu appellato, omnem illum apparatus, omnes salta-
 trices cum amasijs suis repentè euanuisse, quî fieri id potuit, si
 vera fuissent corpora & non phantasmata, & Tantalii horti, q̄
 apud Philostratum libro quarto, etiam Apollonius Tyanneus
 censuit : & apud Plutarchum in Brutivita C. Cassius. Nam &
 Medici maximos effectus corruptæ menti, imaginariæque lu-
 dificationi tribuunt : Vnde Ephialtici, afflati, superstitiosi, in-
 cubirati, amore furentes, imaginosi, Lycaones, Cynanthropi,
 qui tamen medicamentis curantur : videnturque hæc esse, quæ
 Plinius & alij veteres, Faunorum ludibria appellant, pœonia-
 que herba emendari consuêrunt, vt etiam harum plerasq; cu-
 rari posse sit verisimile, nisi quòd pauperes & foemellæ omnes
 sunt, quibus talis facultas non suppetit. Ego certè magis iuri
 Pontificio, communiq; nostratum doctorum interpretationi,
 hac in quæstione, quàm Theologis istis tribuerim, maximè in
 re à Synodo decisa in Concilio Aquirensi. cap. 1. vbi talia phan-
 tasmata mentibus à maligno spiritu irrogari ait. Et rursus : in-
 fidelis, inquit, non in animo, sed in corpore euenire opinatur :

quis enim in somnijs, & nocturnis imaginib⁹ non extra seipsum deducitur? quæ etiam videtur fuisse Augustini sententia lib. 18. de Ciuit. Dei cap. 18. vbi verum, inquit, corpus nulla arte dæmonum conuerti potest, sed phantasticum: quod etiam cogitando siue somniando prerum innumerabilia genera variatur: & cum corpus non sit, corporū tamen formā capit, sopitis aut oppressis corporeis sensibus, ita vt vera corpora alibi iaceant, sensibus obseratis. Nec refert, quod ibi Herodiadi aut Dianæ honor exhibetur. Hactenus Alciatus. Et Paulus Grillandus Iurisconsultus de Sortilegijs cap. 10. refert sequentia. Quidam maritus ex oppido agri Sabinensis habebat vxorem maleficam siue strigam, vt vulgò dicunt. De crimine autem solū erat suspicio, non certa notitia. Nam cum aliquoties à marito rogaretur, num eius esset professionis, negabat constanter. Crescente porrò rumore, & viris fide dignis apud maritum eius flagitij vxorem insimulantibus, quòd ea familiariter vteretur alijs mulieribus, huius criminis ratione cognitis, cum quibus etiam se turpibus miscere sceleribus, & nocturnos agere coetus videbatur: decreuit maritus ipsam in eiusmodi operibus obseruare, & apprehendere, & cepit plurimis noctibus diligenter & attentè inuigilare, noctesq; circiter duodecim egerat insomnes, attendens studiose, num illa aliquò ad dæmonum lusum vel aliud maleficium noctu evagaretur, & num penes se in lecto permaneret, nocte tota quando lectum conscendisset: nihilq; vnquã fraudis comperit, sed manibus illam semper in lecto contrectauit. Quum verò post dies paucos vnà cum quibusdam alijs de eodem crimine accusatis in carcerem conijceretur, subdereturque quæstionibus, confessa est demùm, se tali interfuisse lusui vnà cum alijs mulierculis incarceratis, flagitijq; huius reis, tali die, vndecimo mensis, &c. tali nocte, hora tali, &c. idem ferebantur & aliæ. Maritus verò in coniugis patrocinium asserebat, præstito iuramento grauissimo, eam illa nocte designata, & maxi-

maximè illa hora, secum decubuisse in eodem lecto: & se eam
 tum non studiosè semel tantum tetigisse, sed pluries, ac eū ea lo-
 quutū fuisse. Hactenus Grillandus. Ioannes Fichardus consil. 34.
 III. nu. 2. Das ich aber so viel auff das Nachtfahren/tanzen/auch
 gemeinsamen/nit gib/darzu bewege mich/das ich befinde/ das viel
 trefflicher gelehrter Leut von alten vnd auch zu vnsern zeiten / stat-
 lichen darthun vnd aufführen (etiam cum autoritate Canonum
 sanctorūq; Patrum) das es mit dem Nachtfahren / vnd solchen
 nächtlichen Tänzten vnd Conuiuijs, desgleichen auch den Leibli-
 chen Vermischungen / so die bösen Geister mit solchen Weibern
 vollbringen sollen / ein lauter Traum / Gespenst / triegeren / vn-
 glaublich vnd vnmöglich ding seye. Martinus Biermannus in 35:
 suis Thesibus de Magicis actionibus, Thes. 18. Hinc per quietem
 somnia mouet prodigiosa, quibus volare, cœtus Magorum fre-
 quentare, complices agnoscere, commestationes & tripudia ce-
 lebrare, aliāq; peragere videntur sibi homines dementati: quæ
 & ipsa expergefacti (vt est amentia) pro veris constantissimè al-
 seuerant. Quam vt rem perficiat, adiumenta quædam sumit na-
 tura. Nam & soporiferas inunctiones imperat, & cibos præbet
 flatulentos, ad suscitandum fouendūq; turbulenta somnia pol-
 lentes, apium, cepas, fabas, phaseolos & alia. Possem plurimo-
 rum testimonia adducere si opus esset. Non obstant superius
 adducta. Ac primū, quòd interdum Diabolus Magos per 36:
 aërem ad longinqua regna deducat. Nam cum tantæ sint vi-
 res dæmonum non negant prædicti, Dd. quin Diabolus inter-
 dum Magos qui sponte sese cum anima & corpore ipsi deuoue-
 runt in altum tollere possit. Prout nota est historia, de Apol- 37:
 lonio Thyanneo excellente Mago & Necromantico, qui Ro-
 mæ cum apud Seuerum Imperatorem facinoris accusatus esset,
 & Imperator ipsum in carcerem conijciendum iuberet, è con-
 spectu Imperatoris disparuit, & à Dæmone Putæolis in
 Campaniam est deductus, vbi eo die conspectus fuit. Et 38:
 de Io-

de Ioanne Fausto VVitebergæ temporibus diui Lutheri com-
 morante, qui pallio insidentes, non tantum ipsi, sed & alij socij
 39 per aërem ad longinqua regna deducti & baiulati sunt. Quod
 verò Lamia prædicto modo per caminum aut alia loca angu-
 stiora scopis insidentes per aërem ad montem **Blockberg** voli-
 40 tent, hoc fabulosum esse asserunt, & quidem rectè. Propterea
 quòd essentiam suæ creaturæ mutare non possint, vel efficere
 vt vnum corpus per aliud sine vni⁹ vel amborum iniuria trans-
 eat, aut maius corpus penetret per spacium improportionatū,
 vt ita dicam, loco, videlicet quòd per foramina domorum exi-
 gua ingrediantur tales fœminæ: hæc per Dæmones non magis
 fieri possunt, quàm vt camelus transeat per foramen acus. Ha-
 betur hoc à Christo ipso pro *à Suværæ*. Corpus enim, & quicquid
 loco circumscribitur, hoc est, vt ita loquar, omne *τόπιον* ac lo-
 catum, debet esse suo loco proportionatum. Alioquin corpo-
 rum penetratio, admittenda esset: quod contra naturam & o-
 41 mne physicum principium est. Non obstat exemplum tenta-
 tionis Christi, quod à supradictis ad stabiliendam eorum opini-
 42 onem adfertur. Ad hoc enim eleganter doctissimus quondam
 Germaniæ Theologus Martinus Bucerus in lib. 1. Samuelis ca.
 28. respondet. Deus non permisit Satanæ, vt per carmina & in-
 cantationes Christum in ea loca quæ memorata sunt, perduce-
 ret, sed Christus tentatus sua sponte non fascinatus in illa loca
 profectus est, nostro omnium bono, quem per infirmitatem,
 per omnia similiter nobis tentari conueniebat, vt sic probatus
 nostræ infirmitati condoleret. Nam consultum non est pijs de
 hac re inquirere, prout Augustinus Marloratus cap. 4. Matt. v. 5.
 43 ait: Quomodo Christum Diabolus sustulerit, vñe coactum
 an voluntariè sequentem, an per aëra deportatum, imò verò
 an re ipsa euectus sit in sublime, an verò per visionem id factum
 44 sit, consultum non est pijs hac de re inquirere. In Oppido N,
 quidam rusticus combustus fuit, propterea quòd confessus erat,
 se in

se in monte Bructerorum per plures annos coquum Lamiarū fuisse, & conductum à Dæmone sub specie nigri hominis in agro obambulantis : etiamsi ipsius vxor affirmaret, nunquam Calendarum Maij, aut reliquis temporibus noctu eo è lecto caruisse. Non obstat tertio exemplum à Camerario allatum. Ad 45 illud enim Augustinus Lerchemer in suo Germanico Tractatu *Von Zauberer* Heidelbergæ edito, ita respondet. Exemplum à D. Ioachimo Camerario allatum, ipsis mirificè placet. Mulierculæ hæ non fuerunt in sylua sed domi suæ dormiêrunt & somniârunt, interim Diabolus pocula argentea ex scrinijs earum abstulit, & ad locum illum, vbi præteriturum lanium sciebat portauit, saltem vt hac ratione delusas scæminas in discrimen vitæ adduceret, quod & factum, si ipsæ pocula ad locum istum attulissent, proculdubio in fuga ne proderentur abstulissent. Diaboli fuerunt non homines. Nec obstat deniq; quòd La- 46 miarum confessiones inter se congruunt, vt quòd illa hora vel die fuerint in monte Bructerorum vel alibi &c. Nam cùm à Diabolo sint illusæ confessiones quoque tales prorsus sunt erroneæ. Sed vt hoc verum esse ostendam, referam historiam 47 omnibus notam. Ariolus vel Pythius quidam cui hætenus iudex fidem apposuerat, ad eum peruenit, dicebátque se adhuc vnâ maleficij ream indicaturum, nisi iniquè ferret: prætor annuit. Is eius vxorem etiam talem esse ostendit, ac ne quid hac in re hæsitaret, palàm se id demonstraturum, ostendit, horamque præfigit, qua eam reliquarum Sagarum conuentui & choreis interesse, suis ipse maritus testaretur oculis. Consentit iudex vel prætor. Qui statuta hora quosdam amicos & consanguineos in eadem mensa secum & cum coniuge cænare voluit, suppressa interim cõuocatae societatis causâ. Hinc designata ab ariolo hora, mensa surgit, iubetq; omnes simul cum vxore permanere, nec priùs loco dimoueri, quàm ipse rediret. Deductus porrò ab ariolo quò is voluit, Lamiarū cœtū, choreas, & nescio

G

quas

quas alias voluptatū illecebras, quibus ipſius intererat coniunx, reliquarum delicias ſectata, non obſcurè videbatur ſpectare. Mox domum reuerſus, amicos vocatos eo quo reliquerat ordine, vnà cum ſua vxore, lætos menſæ aſſidere comperit. Et cū ſtudioſè, num ſtationem deſeruiſſet coniunx, percunctaretur: eam eidem affixam fuiſſe loco in eius abſentia, vno ab omnibus affirmabatur ore: Itaq; rem omnem aperuit prætor, ob inſlictam innocentibus pœnam ſerò pœnitundine ductus, Pythium accuſatorem morte mulctabat. Hortor itaque iudices ne eiufmodi ſomnijs & illuſionibus credant, fidemq; adhibeant, propterea quòd prorsus nulla earum mentio fiat in c. 44. *Von Anzeigung der Zauberey* conſtitut. Carolina, ne ſemetipſos, & illuſas vetulas, in diſcrimen adducant. Quod ſi euidenter conſtet & probari poſſit eiufmodi Lamiarum baiulationes naturaliter fieri potuiſſe & factas eſſe hîc nihil impedit fidem adhibere.

CAPVT V.

AN LAMIAE CVM SATANA REM
VENEREAM EXERCERE
poſſint.

Summæ.

1. *Multi credunt Dæmonis congreſſum cum Lamijs verè fieri.*
2. *Verba Auguſtini.*
3. *Verba Lutheri.*
4. *Verba Danaei.*
5. *Verba Thomæ Eraſti.*
6. *In eadem ſententia fuerunt Sprengerus & Bodinus.*
7. *Theophraſti Paraceliſi ſententia de concubitu Dæmoniaci cum Lamijs.*

8. *Obie-*